

УРОЖАЙНІСТЬ ЗЕЛЕНОЇ МАСИ ВИКО-ВІВСЯНОЇ СУМІШІ ЗАЛЕЖНО ВІД НОРМИ ВИСІВУ ВИКИ ЯРОЇ

Антонець О.А., кандидат с. -г. наук, доцент кафедри рослинництва

Полтавська державна аграрна академія

Серед однорічних трав у польовому травосіянні, а в останні роки і на рекультивованих землях найбільше поширена вико-вівсяна суміш. Це пов'язано з тим, що овес - культура маловибаглива до тепла, добре переносить перезволоження ґрунту. Кореневі виділення вівса володіють доброю розчинністю порівняно з іншими злаковими культурами. Овес цінний і тим, що він є одним з індикаторів різних несприятливих умов середовища, не пов'язаних з родючістю ґрунту.

Другою перевагою вико-вівсяної суміші є те, що вика яра - одна з кращих бобових трав, яка здатна фіксувати азот із атмосфери і збагачувати ним верхні шари ґрунту після мінералізації рослинних решток.

Яра вика - найпоширеніша бобова однорічна культура в районах Лісостепу. Широка біологічна пластичність, високі кормові переваги кормової маси, сіна, зерна і соломи вики ярої забезпечують можливість різноманітного використання її в сільськогосподарських підприємствах [1].

Насіння та зелена маса відрізняється вмістом рядом незамінних амінокислот: валіна, лейцина, фенілаланіна. Тому до неї потрібно ставитись як до цінної культури зеленого конвеєру яка спроможна забезпечити худобу повноцінним збалансованим кормом, з травня по вересень[2,3].

Виходячи з цього дослідження були направленні на пошук оптимальної норми висіву вики ярої у травосуміші із злаковими культурами, а саме з вівсом (віко-вівсяні сумішки) на урожайність зеленої маси вики ярої в фермерському господарстві «Хуторянин - ККК» Козельщанського району Полтавської області у 2016-2017 роках. Об'єктом дослідження були сорти ярої вики Гібридна 97 і вівса Скакун, які районовані в Полтавській області. Норми висіву вівса в усіх варіантах досліду була 1,5 млн/га схожих насінин, а норми висіву вики ярої змінювалась від 0,7 млн/га схожих насінин до 2,5 млн/га схожих насінин.

Результати досліджень показали, що густота рослин майже не змінювалась за роками. При малих нормах висіву 0,7 і 1,0 млн/га, була забур'янення посівів і це призвело до збільшення витрат на боротьбу з бур'янами 1,5 млн/га - це стандарт рекомендований науковими установами. 2,0 млн/га найкраща норма висіву, рослинам достатня кількість поживних речовин. При 2,5 млн/га посіви були загущеними, спостерігалася недостача поживних речовин для рослин.

Урожайність зеленої маси вико-вівсяної суміші представлена у таблиці 1.

Таблиця 1.

Урожайність зеленої маси вико-вівсяної суміші, ц/га

Норма висіву вики ярої млн/га схожих насінин	Зелена маса суміші			В т . ч . вики		
	Роки		Середнє	Роки		Середнє
	2016	2017		2016	2017	
0,7	120	204	158,5	100	152	126
1,0	127	202	164,5	104	156	129,5
1,5	127	207	167	101	146	123,5
2,0	129	212	171	107	159	133
2,5	121	207	164	95	153	124

Максимальну урожайність зеленої маси 212 ц/га було у 2017 році при нормі висіву вики ярої 2,0 млн/га схожих насінин. В середньому урожайність зеленої маси вико-вівсяної суміші серед досліджуваних варіантів не виявлено жодного, який би статистичне достовірно переважав стандарт Гібридної 97 із нормою висіву 1,5 млн/га схожих насінин. Але варіант з нормою висіву 2,0 виділявся дещо підвищеною урожайністю як за роками, так і в середньому за повторностями.

Важливе значення в характеристиці впливу норми висіву на урожайність вики ярої як кормової культури, поряд з урожайністю зеленої маси має урожайність сіна.

Урожай сіна вико - вівсяної суміші в залежності від строку збирання змінювався слідуєчим шляхом (див. таблицю 2

Таблиця 4.

Урожай сіна вико - вівсяної суміші у залежності від строку збирання, ц/га

Строк збирання	Урожай сіна		
	Основний укіс	В.т. числі	
		Вики	Вівса
Бутонізація вики	35,9	16,8	19,1
Цвітіння вики	46,6	21,4	25,2
Утворення бобів	63,5	31,2	32,3

Найбільшу врожайність (63,5 ц/га) сіна вико - вівсяної суміші у залежності від строку збирання було одержано при збиранні у фазу збирання бобів. Враховуючи, що при збиранні в фазу цвітіння вики значно збільшується врожай сіна і збір протеїну і що якість сіна при збиранні в цю фазу буває достатньо високим. Отже, вико - вівсяну суміш на сіно доцільно збирати в період цвітіння вики.

Розрахунки рівня рентабельності показали, що при стандартній нормі сівби 1,5 млн/га схожих насінин отримали 268 %, а найменша 259 % - 1,0

млн/га схожих насінин і найбільше 272 % - 2,0 млн/га схожих насінин.

- Висновки:** 1. Настання фенологічних фаз розвитку вики ярої та вівса в середньому за роки досліджень коливалось у межах 4 - 8 днів.
2. Максимальна врожайність зеленої маси вико-вівсяної сумішки (171 ц/га) була отримано при нормі висіву вики ярої 2.0 млн/га схожих насінин.
3. Найбільша урожайність вики в чистому виді (13 Зц/га) отримано при нормі висіву вики ярої 2.0 млн/га схожих насінин в середньому за роки досліджень.
4. Розрахунки економічної ефективності показали, що найбільший рівень рентабельності 272 % одержали при нормі висіву 2,0 млн/га схожих насінин, порівнюючи з стандартом, що на 5 % більше.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гришин І., Бочкарьова Л., Копилова Л. Змішані зернофуражні посіви // Агроном, №4(10), 2005. - С. 12 - 13.
2. Кукнеш Л.М. Вика. - М.: Агропромиздат, 1989 - 58 с.
3. Середа Н.В. Вика яровая. // Селекция и семеноводство. - 1991. - №4. - С. 41.